

Уміння спілкування з пацієнтом – складова професійної майстерності майбутнього лікаря

Каськова Л.Ф., Бережна О.Е., Хміль О.В., Новікова С.Ч.

Вищий державний навчальний заклад України

«Українська медична стоматологічна академія»

В ринкових умовах висока якість підготовки спеціаліста є одним з визначальних факторів на ринку праці та подальшого професійного росту. Основною метою дитячого лікаря стоматолога має бути формування у пацієнта позитивного ставлення до стоматології в цілому.

Ключові слова: дитяча стоматологія, психологічна адаптація, діти, батьки, лікар-стоматолог.

Необхідність інтеграції України у світовий соціальний простір, зміни в ринку праці потребують перегляду підходів до підготовки спеціалістів у вищій школі та моніторингу ефективності здійснюваних заходів.

Проблема відповідності знань, вмінь та навичок, які спеціаліст отримав у вищому навчальному закладі, запитам суспільства, стала особливо актуальною в умовах відсутності системи державного розподілу випускників. В ринкових умовах висока якість підготовки спеціаліста є одним з визначальних факторів знаходження ним свого місця на ринку праці та подальшого професійного росту. Сьогодні роботодавці, особливо у приватному секторі, вже не будуть витрачати час і гроші на перепідготовку спеціаліста безпосередньо на робочому місці, як це мало місце в умовах планової економіки.

В нових умовах вузи повинні підтримувати постійний зв'язок з потенційними роботодавцями і враховувати їхні вимоги щодо професійно-кваліфікаційних якостей майбутніх спеціалістів.

Зміни в суспільних відносинах завжди висувають нові вимоги до виконання людиною своєї професійної ролі. Ці вимоги вже знайшли

відображення у визначенні принципів здійснення навчально-виховної роботи у вищій школі України, а саме: фундаменталізація, гуманізація, гуманітаризація та індивідуалізація навчання, демократизація відносин між учасниками навчального процесу, спрямованість на виховання самостійного, інноваційного мислення у майбутніх представників інтелектуальної еліти.

Разом з тим інноваційний потенціал використовується не в повній мірі. Це обумовлено як складністю загальної соціально-економічної ситуації, яка склалася у нашій країні, так і труднощами подолання усталених ще за радянських часів, але вже неактуальних принципів, форм та методів навчальної роботи.

Однією з характерних рис радянської системи освіти був так званий інформаційний підхід до навчання. Його суть – у визнанні кінцевою метою підготовки спеціалістів у вузі отримання ними знань. Це визначало зміст і організацію навчального процесу, особливості його методики: монологічний, розповідний характер лекцій, проведення семінарських занять та атестацій у формі запитань та відповідей. Результатом є заучування студентами певної інформації, яке дуже часто супроводжується невмінням творчо її застосувати у практичній діяльності, що ускладнює процес адаптації випускників на виробництві, знижує якість їх роботи.

Тому, головним завданням викладача – є «занурення» студента в професійне середовище, оскільки на клінічних кафедрах є можливість спілкування з пацієнтами.

Дитяча стоматологія з цього боку є дуже цікавим і, одночасно, досить складним розділом стоматології, оскільки вимагає від майбутнього лікаря володіння не лише професійними знаннями, які необхідні для обстеження пацієнта та постановки остаточного діагнозу, але і вмінням спілкуватися з маленькими пацієнтами.

Фундамент дитячої стоматології будується на здатності керувати поведінкою дитини під час стоматологічного прийому. При цьому основною метою дитячого лікаря стоматолога, крім поліпшення стоматологічного

здоров'я дитини, має бути формування у пацієнта позитивного ставлення до стоматології в цілому.

Тому студентам на занятті необхідно наголошувати на тому, що особливості психології внутрішнього світу дитини відіграють велику роль у визначенні поведінки дитини під час стоматологічного прийому. Для кожного віку характерні свої особливості психології та сприйняття навколишнього світу.

На важливості встановлення довірливих стосунків з маленькими пацієнтами наголошував ще в XIX сторіччі відомий педіатр С. Хотовіцький (1874), який писав, що «окрім ґрунтовних теоретичних і практичних пізнань, окрім належної теоретичної здатності, дитячий лікар повинен... разом з тим мати особливу природжену прихильність до дітей. Він повинен знаходити задоволення в спілкуванні з дітьми, він повинен уміти з дітьми бути як би дітлахом».

Для того, щоб забезпечити якісне лікування і встановити психологічний контакт з дитиною, лікар-стоматолог повинен враховувати цілий ряд факторів, а саме:

- ✓ Віковий період дитини;
- ✓ Стадію інтелектуального розвитку дитини;
- ✓ Тип емоційного розвитку дитини;
- ✓ Темперамент дитини;
- ✓ Тип поведінки дитини під час стоматологічного прийому;
- ✓ Тип батьківського ставлення.

Ми часто не маємо можливості опитувати маленького пацієнта і змушені звертатися за інформацією до його батьків та рідних. Розмова з батьками хворої дитини може мати дещо суб'єктивне забарвлення, зумовлене психоемоційним станом близьких людей. Батьки маленьких пацієнтів дуже впливають на встановлення психологічного контакту. Ні в якому разі не можна забороняти батькам перебувати в кабінеті при проведенні лікування, але якщо вони не хочуть або не можуть забезпечити відповідну підтримку,

бажаніше для них перебувати поза кабінетом. Цей момент також вносить додаткові труднощі у спілкування «лікар-пацієнт» і тому студенти протягом навчання на стоматологічному факультеті, як правило, не хочуть бути дитячими стоматологами, оскільки в нашій спеціальності ми повинні бути ще і психологами, і це вже буде «лева частка» успіху в лікуванні маленьких пацієнтів і встановленні довготривалих стосунків з ними і їх батьками.

Важливість психологічного аспекту в дитячій стоматології дуже точно сформулював Dr. McElroy (2001р. США): «Навіть якщо стоматологічне втручання виконано бездоганно, відвідування лікаря-стоматолога можна вважати невдалим, якщо дитина виходить з кабінету лікаря в сльозах». Таким чином, з нашої точки зору, усім аспектам актуальної проблеми спілкування лікаря з дитиною та її батьками важливо постійно приділяти особливу увагу впродовж усього процесу навчання.

Література:

1. Волосовець О.П., Нагорна Н.В., Острополец С.С. та ін. Завдання з біоетики та медичної деонтології для педіатрів. — Донецьк, 2004. — 52 с.
2. Гнатейко О.З., Давидов Л.Я., Давидова Н.Г. На варті здоров'я матері і дитини. — К.: Здоров'я, 1984. — 40 с.
3. Димов А.С. Кризис деонтологии: методологические аспекты // Клиническая медицина. — 2008. — № 12. — С. 4-7.
4. Ковальчук Л.Я., Мисула І.Р., Лісничук Н.Є. та ін. Алгоритми спілкування студентів (лікарів) з пацієнтами (методичні рекомендації). — Тернопіль: ТДМУ, 2009. — 40 с.
5. Кобиясова И. В. Психология в стоматологии: важнейшие аспекты грамотного общения с пациентом // Саратовский научно-медицинский журнал. — 2011. — №1. — С.297-300.
6. Кисельова О. Г. Профілактика страху лікування зубів у дітей. Частина I / О.Г. Кисельова, Д.А. Кузьміна, А.А. Васяніна // Стоматологія дитячого віку і профілактика. — 2006. — № 1—2. — С. 54—61.

7. Мишаткина Т.В., Денисова С.Д., Яскевич Я.С. Биомедицинская этика. — Минск, 2003. — 320 с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики. — Тернопіль, 2007. — 280 с.
9. Стоматологія дітей та підлітків // Ральф Е.Мак-Дональд (Ralph E. McDonald), Дейвід Ейвері (David R. Avery). — 2003. — 765 с.